: 12

הגי' מותרין, ב) [וע' מה שתירנו תוס' ד"ה כל

הספיחים כו' על סתירה זו מו"מ חות' ר"ה יד: ד"ה

ד"ה תירום], ג) ומנחות

ה:], ד) [לקמן נה. ברכות ז:], ד) [נקמן נה. ברכום ז:], ד) [ב"מ פו:], () [ברכות פ"ח ה"ח],

ז) ל"ל והדנדנה. ה) ווע"ע

מוס׳ סוכה מג. ד״ה לא

ידעינו].

תורה אור השלם

בשנה השביעת הן לא

נְזְרֶע וְלֹא נָאֶסֹף אֶת תְּבוּאָתֵנוּ: ויקרא כה כ תַבוּאָתֵנוּ: ויקרא כה כ

יב א מיי׳ פ״ד מהל׳ שמיטה הלכה ב: יג ב מיי' פ"ח מהלכות י"ט הלכה כ סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סי מסח סעיף ד:

מוסף רש"י

לספיחין שהן אסורין. מן הביעור וחילך, וביעור משתרד רביעה שניה דהויא לה כלה לחיה שבשדה, כדתניא (תענית ו:) עד מתי נהניו ושורפיו בתבו ובהש של שביעית משתרד רביעה שניה (מנחות ה:). בטלני כמה בשוקא. אף נימי מלאכה (ברכות יז:)•

רבינו חננאל שנטל ספיחי כרוב ואכל, ונטל ונתן לי ואמר לי אני שראיתי את ר' שמעון בן . . יוחי שאכל ספיחי כרוכ עליו בפניו ושלא בפניו, אתה בפניי אכול שלא בפניי לא תאכל. וסלקא . פליג דידיה אדידיה. מאי ר׳ שמעון דתנן בשביעית פ"ט ר' שמעון אומר כל הספיחין אסורין חוץ . מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה, וחכמים אומרים כל הספיחים אסורין. ר׳ שמעון וחכמים . רתניא הז לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו, אמר ר' עקיבא מאחר שאין וורעיז מהיכז אוספיז. מיכז לספיחים שאסורין. פירוש הן לא נזרע ומי שאינו . וורע ודאי שאינו אוסף. אפילו הספיחים . שצמחו לא נאסוף אותם, מיכן לספיחים שאסורין לאוספן בשביעית, וכולי עלמא הספיחים אסורין ובספיחי כרוב פליגי, רבנן סברי גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחים, חיישינן דאם נתיר ספיחי שמא יתירו שאר ספיחים, ואמרי מאי שנא כל הספיחים חדא הוא. ור׳ שמעון סבר לא גזרינן דהא אין . כיוצא בהן בירקות השדה, דחיישינן לאיחלופי הני בהני, הילכך לא גזרינן. ומצינו במשנה ר' שמעוז ומבינו במשנורו שמעון אומר כל הספיחין מותרין חוץ מספיחי כרוב מכלל שאסור שאיז כיוצא בהז ביו קות השוה, הגוסים בגמרא ר' חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי בר חנינא בשם יו יוסי בו ווניגא אומר מפני שדרכן לגדל אמהות, וכי בשביל כך יהו . אסורין. אמר ר' שמואל כל . ירק אתה יכול לעמוד עליו בין חדש בין ישן, ברם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמר מן האמהות הבאתי, לכאורה ר' שמעון אומר כל הספיחים מותרין משמע. ותו גרסינן ר' שמעון בן יוחי הוה . עבר בשמיטתא וחמא חד מלקט שביעית, אמר ליה אסור, אמר ליה ספיחין אינון ולית אנת דשרי, אמר ליה חברי חלוקין עלי, וקרא עליו ופורץ גדר ישכנו נחש. ואע"ג דאיכא לשנויי כי הספיחין הללו דהוה מלקט ספיחי כרוב הוו. מיהו כי מעיינת ביה

אבי ראיתי את ר"ש שאכל. תימה לר"י דאמר בירושלמיי ר"ש חזא לההוא גברא מלקט ספיחי כרוב בשביעית א"ל מאי האי א"ל ולאו את הוא דשרית א"ל ולאו חבראי פליגי עלי קרי עליה פורץ גדר ישכנו נחש וכן הוות ליה והשתא כיון שבעלמו

היה אוכל למה היה כועם על אחרים שהיו אוכלין וסומכין על הוראתו וי"ל דמ"מ לא היה רוצה שעמי הארץ יסמכו עליו כל זמן שלא פסקו הלכה כמותו:

בל הספיחים אסורין חוץ מספיחי ברוב. פי׳ רש״י דלאחר ביעור מיירי ואין ביעור נוהג בכרוב לפי שאין השורש כלה בארץ ולא קרינן ביה כלה לחיה מן השדה וקשה לר"י א״כ אמאי אינטריך קרא דלא נאסוף תיפוק ליה דכתיב ולבהמתך אועוד מאי שנא דלא מפיק אלא ספיחי כרוב ה"ל למעוטי כל הני דפ"ז דשביעית (משנה ב) דתנן עיקר הלוף (ב) השוטה י ונרבינה אין להן ביעור בי ועוד י מאי שנא דרבנן גזרי הכא ספיחי כרוב אטו שאר ספיחים ובכל הנהו דהתם לא גזרי ועוד הקשה ריב"א דלעיל קתני ונכנסתי לגינה אחריו ונטל ספיחי כרוב ואכל משמע שתלשן מן הקרקע והי' מהן הרבה מחוברין וא"כ איירי קודם ביעור ועוד החשה ר"ת דאמרינן בפ"ק דמנחות (דף ה:) מה למנחת העומר שכן מתיר חדש (ש) בשביעי׳ ספיחים כר״ע דאמר ספיחי׳ אסורים ובפסח של שביעית היא קודם ביעור שאז תבואה אינה כלה בשדה ואדרבה היא במילואה וביעור לא היה אלא בשמינית כשהיא כלה לחיה מן השדה ועוד דקאמר ותרוייהו אליבא דר"ע (ד) ורבנן נמי לא פליגי

אדרשה דכלה לחיה בשדה ומודו רבנן דספיחים אסורים אחר ביעור דבסיפרי קאמר אמילתא דרבנן דפליגי אדר׳ עקיבא אמרת לנו לא תזרעו ומה שאנו אוספים אין מכניסו לקיום פי׳ שאסור אחר ביעור אמרת לנו בערו מה אנו אוכלין מן הביעור ואילך °לכך נראה לר״ת דבשביעית קודם ביעור מיירי כדמשמע קרא דלא נאסוף דמייתי דכתיב ביה מה נאכל בשנה השביעית ודריש ר"ע מהאי קרא דספיחים אסורים בשביעית ורבנן פליגי עליה ודרשי לא נאסוף

ונמל ספיחי כרוב ואכל ונתן לי ואמר לי בני בפני אכול שלא בפני לא תאכל אני שראיתי את ר"ש בן יוחי שאכל כדי הוא ר' שמעון בן יוחי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו אתה בפני אכול שלא בפני לא תאכל מאי ר"ש ¢דתניא רבי שמעון אומר כל הספיחים יאסורין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירק השדה וחכ"א יכל הספיחין אסורים ותרוייהו אליבא דר' עקיבא דתניא יה'ן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו א"ר עקיבא וכי מאחר שאין זורעין מהיכא אוספין מכאן יילספיחין שהן אסורין במאי קא מיפלגי רבנז סברי גזרינז ספיחי כרוב אטו שאר ספיחי דעלמא ור"ש סבר לא גזרינן ספיחי כרוב אמו ספיחי דעלמא: ההולך ממקום וכו': בשלמא ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין נותנין עליו חומרי מקום שהלך לשם ואל ישנה אדם מפני המחלוקת ולא ליעביד אלא ממקום שאין עושין למקום שעושין אל ישנה אדם מפני המחלוהת ונעביד הא אמרת נותנין עליו חומרי מקום שהלך לשם וחומרי מקום שיצא משם אמר אביי ארישא רבא אמר לעולם אסיפא והכי קאמר יאין בזו מפני שינוי המחלוקת מאי קא אמרת הרואה אומר מלאכה אסורה יימימר

אָמרי כמה במלני הוי בשוקא א"ל רב ספרא לרבי אבא •כגון אנן דידעינן בקביעא דירחא

מזמן הביעור ואילך: חוץ מספיחי כרוב. עלין היולחין מקלח הכרוב: שחין כיולה בהן בירק השדה. משרשין הן גדילין והרי הן כאילן שמוסיף ענפים על ענפים ולאו בכלל שאר ספיחים נינהו וכל שאר ספיחים מזרע הנחבט ונופל לארך הוא אבל ספיחי כרוב אינו כן אלא עליו גדילין בענפים ולא אסרה תורה אלא ספיחים מעין זריעה כדכתיב הן לא נזרע וגו'. כך שמעתי וקשיא לי חדא דכי האי גוונא לא קרי ספיחים אלא הגדילים מזרע הנחבט ונופל לארץ קודם לקיטה ועוד אילנות בשביעית מי לא נהגא בהן נמי קדושה. ונראה בעיני דטעמא משום דכרוב אינו כלה לחיה כל ימות החורף וגימגום: א"ר עקיבא. למה נאמר ולא נאסוף מאחר שאין אנו זורעין מה יאספו לימד על הספיחים שאסורין וה״ק הן לא נזרע והגדילין מאיליהן לא נאסוף: גורינן ספיחי כרוב חשו ספיחין דעלמח. דחע"ג

דאין ביעור לכרוב דהא מתקיים כל

ימות הגשמים ספיחין דידיה אסורין

דלא לימא טעמא משום דאין בספיחי

איסור שביעית ואתו למישרי שאר

ספיחים: ארישא. ואל ישנה דמתני׳

קא שרי ליה סמכינן עליה מיהא

בפניו משום דחזיה לגברה רבה

דאכיל: כל הספיחין אסורין. בשביעי׳

ארישא קאי ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין: רבא אמר לעולם אסיפא והכי. משמע מתני או ממקום שאין עושין למקום שעושין נותנין עליו חומרי מקום שינא משם ולא ליעבד דהא דקי"ל בעלמא⁶ אל ישנה אדם ממנהג העיר אינו אלא מפני המחלוקת וכאן אין מחלוקת (6): **דמאי אמרם.** הרואה אותו בטל יאמר זה אומר שהמלאכה אסורה וחלוק על כולנו לא יאמר הכי אלא יאמר מלאכה אין לו שהרי כמה בטלנין יש בשוק כל ימות השנה:

ונטל ספיחי כרוב. בשביעית לחחר זמן הביעור: כדי. רחוי: בפני

אכול. בפני אתה יכול לסמוך עלי הואיל וראיתי את ר"ש שאכל.

והיינו פלוגתא דידיה אדידיה דלעיל וע״אן אמר לא תאכל אפי׳ בפני

והכא קאמר דאע"ג דלאו בר סמכא הוא ולאו מגמריה ומסבריה

להכניסו לקיום ולא אסרי אלא אחר ביעור ור"ש ורבנן פליגי הכא אליבא דר"ע ומתיר ר"ש ספיחי כרוב דלא אסרה חורה אלא ספיחים דומיא דוריעה דכתיב הן לא נזרע אבל ספיחי כרוב דמו לאילן כדאמר (כתובות קיא:) כרוב הניח לנו אבא והיינו עולים (ם) בו בסולם ולא גזרינן אטו שאר ספיחים ורבנן גזרי ודוקא אליבא דר"ע דאיסור ספיחים מדאורייתא פליגי אבל לרבנן דפליגי עליה דר"ע וסברי איסור ספיחים דרבנן ליכא למיגזר (ו) הקשה רבינו נסים גאון דאיפכא שמעינן להו במסכת שביעית בפ"ט (משנה א) דקתני התם ר"ש אומר כל הספיחים מוחרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיולא בהן בירק השדה וליכא למיגרס התם אסורין דבירושלמי מוכח בהדיא דגרס התם מותרין ותירץ דהתם מיירי בספיחים שגדלו בששית בהיתר ונכנסו בשביעית ונשתהו עד לאחר הביעור ולכך שאר ספיחים שרו דלא אתו לאיחלופי בהנהו שגדלו בשביעית דשל ערב שביעית גדולים ושל שביעית קטנים אבל של כרוב שגדילים הרבה בזמן מועט אין היכר בין הגדל בערב שביעית לגדל בשביעית ג וכן איתא בירושלמי א״ר יצחק כל ירק אתה יכול לעמוד עליו בין חדש ובין ישן ברם הכא פי׳ ספיחי כרוב שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמר מן האמהות הבאתי והך דשמעתא איירי בשביעית עלמה כדמפר״ת ורבינו נסים פי׳ נמי שמעתא בע"א ופי׳ דהכא בספיחים של שביעית שילאו למולאי שביעית דאסורין מדרבנן עד כדי שיעשו כיולא בהן וסבר ר"ש ספיחים אסורין במוצאי שביעית דכשיראו אותם גדולים יסברו שלקטן בשביעית אבל ספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירק השדה לא גזרו בהן אטו שאר ספיחים דכשיראו אותם גדולין לא יסברו שלקטן בשביעית דדרכם ליגדל הרבה בזמן מועט וכשאכל ר"ש בן [רבי] יוסי בן לקוניא ספיחי כרוב במולאי שביעית הוא דאכל כר"ש בן יוחי 🛈 ולא משמע הכי ורבנן גזרי היתירא אטו איסורא וכולן אסורין ובגמרא דרמאי בפרק שני גרס לענין ספיחים מר"ה ועד חנוכה איסור ספיחים ומחנוכה ועד ר"ה היתר ספיחים וחניא בחוספתא בפ"ה בצלים שיצאו משביעית למוצאי שביעית אם עשו כיוצא בהן מותרין ואם לאו אסורין ותרוייהו אליבא דר"ע דאסר ספיחים מדאורייתא בשביעית ־ אבל לרבנן דפליגי עליה ה ליכא למיגזר ומה שפי׳ רבינו נסים דמה שגדל בששית ונכנסה לשביעית היכא דאיכא למיטעי שמא גדל בשביעית אסור קשה לרשב"א דתניא בפ"ק דר"ה (דף טו.) ר"ש בן יהודה משום ר"ש אומר אתרוג בת ששית שנכנסה בשביעית פטור מן המעשר ומן הביעור והשתא ביעור לא הוי אלא בזמן שהפירות כלים ואפ״ה האמר פטור מן הביעור ואע״ג דאיכא למיטעי

ביישוב

לענין סחורה ושאר דינים לפי שנלקט בשביעית דבירק אולינן בתר לקיטה ח: בגון אנא דידענא בקביעא דירחא. ולא בסוד העיבור קאמר דהא בני בבל בקיאי בעיבורא דירחא כדאמרינן בריש בילה (דף ד:) ועבדי מרי יומי אלא מפרש ר"ת שהיה במקום ששלוחי בית דין מגיעין ושם אין עושין אלא יום אחד" והיינו בקביעא דירחא שהיה יודע מתי נקבע החודש דהתם ליכא למיגזר שמא יעשה מלאכה בי"ט ששומעין קידוש החודשים:

ולמימר שזה האתרוג גדל בשביעית וי"ל דהתם מיירי מדאורייתא א"ינ כשלקטן בתחילתה של שביעית דליכא למיטעיר מיהו הא קשיא לר"י דבשמעתא משמע לכ"ע דירקות הגדילין בשביעית אסורין באכילה ובמסכת שביעית משמע דשרו דתגן (פ"ח מ"ד) האומר לפועל

הילך דינר זה ולקט לי בו ירק היום ובפרק בתרא דע"ו (דף סב.) מייתי לה ותירץ ר"י דבשל ערב שביעית מיירי ומה שיש בהן דין שביעית

הגהות הב״ח

(א) רש"י ד"ה רבא וד"ה דמאי הד"א: (ב) תום' ד"ה כל הספיחים כו' הלוף והשוטה: "ד בפ"ק דמנחות תיתי ממנחת העומר מה למנחת העומר שכן מתיר חדש בשביעי שביעיי מתנות השניתי שביעי׳ חדש נשניעי׳ שביעי׳ נמי שכן מתרת ספיחים לחור וכני של בר"כו כר"ע לחמה וכר של שניעית עדיין הוא קודס ניעור שחו התבואה כו": (ד) בא"ד אליבא דר"ע הא רבנן נמי לא וכו׳ דבתורת כהנים קאמר אמילמא וכו' אמרת לנו בערודי ייי אוכלין: (ה) בא"ד והיינו עולים ויורדים בו בסולם: (ו) בא"ד הקשה רבינו נסים. נ"ב עי" לקלושין ד' כ' ד"ה אתרוג: (1) בא"ד דאכל כרשב"י (ולא משמע הכי) תא"מ ונ"ב נ"ל דהגה"ה הוא מגליון תוס':

גליון הש"ם

נמ' כגון אנן דידעינן בקביעא דירחא. עי מהרש"ח ולענ"ד י"ל דהח במהום דמגיעים ג"כ שלוחי והלך בניסן למקום דמגיעים שם שלוחי ניסן ילה שלוחי חשרי והח לריכים לעשות ב' ימים כדאי בר"ה כא ע"א: תום' ד"ה כל הספיחים. לכך נראה לר"ת רבשביעית קודם ביעור. עיין תענית י״ט ע״ב תד״ה רקב״ג:

מוסף תוספות

א. ולחי׳ אשר בארצד. כלים לחיה שבשדה. תוס׳ . הרא"ש. ג. וצריך לנהוג בו שלנן. ד. ורןאליבא דר"ע הוא דאיכא למיגזר ספיחי כרוב אטו שאר ספיחין. שס. ה. [ו]סברי איסור יחים מדרבנן. שס. שלא היו יכולים ליגדל. שס. ז. לר"ע מדאורייתא מדרבנן. שס. לענין איסור נלרבנן ח. אבל ח. אבל דנפקא ספיחים . מדכתיב מה נאכל בשנה השביעית השביעית דתחילת גידולו בשביעית אבל ירק שגדל בשישית והוסיף בשביעית הנהו ספיחי שישית מיקרי ולא

ספיחי שביעית. תוס׳ הרח״ש, ט. ולפעמים היה הולך למקום שאין שלוחי ב״ד מגיעין שם. שס.

בקצירת ספיחים חלקו, כדתניא ספיחי שביעית אין תולשין אותן ביד, אבל חורש כדרכו ובהמה רועה כדרכה, מר סבר לא גזרינן. מתני׳ ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין כו׳. אקשינן אהא דתנן ואל ישנה אדם מפני המחלומות. וכי ממקום שאיז עושיו למקום שעושיו אל ישנה אלא עושה. והא אנו תנו נותניו עליו חומרי מקום שיצא משם ובאותו מקום איז עושיו. ומשני אביי הא דתנו אל ישנה ארישא. דקתני ההולד ממקום שעושיו למקום שאיז עושיו

המחלקות, וכי ממקום שאין עושין אל ישנה אלא עושה, והא אנן הנן נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם ובאותו מקום אין עושין. ומטני אביי הא דתנן אל ישנה ארישא, דקתני ההורך ממקום שעושין למקום שאין עושין שובים בעל סבור הוא כי המלאכה אטורה והלול שעושין עוברין ואתו לאינצויי, אין בזה מחלוקות, כי יש לומר הרואה אותו יושב ובטל אומר אין לו מלאכה לעשות ולאו משום שאומר שהמלאכה אטרה, הלא תראה כמה בני אדם יושבין והעוד מידים אותר משום שאומר שהמלאכה אטרה, הלא תראה כמה בני אדם יושבין ובני מקומי עושין שני ימים, כי בעינא למיסק לארץ ובטלין מאנשי המקום בעצמו אומר פוק חזי כמה בטלני איכא בשוקא, ולאו משום דמלאכה אטרוה סבירא להו דקאמרי דבטל. אמר ליה רב ספרא לרי אבא, כגון אנא דידעה בקביעא דירוא, ובני מקומי עושין שני ימים, כי בעינא למים שהוא ברור לי שהוא חול, מי אמור רבנן בכי הא מילתא במדבר ארץ ישראל נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם או לא, אמר ליה במדבר מותר.